

Omgangsprotocol

Inhoudsopgave

Waarom een omgangsprotocol?.....	3
Uitgangspunten van De Rank	4
Wat wordt er onder pesten verstaan?.....	5
Pesten	5
Plagen.....	5
Cyberpesten	5
Rollen.....	5
Signalen van pesten	6
Signaleren van de gepeste/slachtoffer.....	6
Signalen van de pester	6
Ongangsregels	7
Stappen bij pesten.....	8
Stappen bij pestgedrag	8
Slachtoffer.....	8
Pester	8
Ouders	8
Betrokkene	8
Directie	8
Scholing bij team De Rank	9
Preventie	10
Positief klimaat	10
Vreedzame school	10
Rots en Water.....	11
Ongangskoördinator en vertrouwenspersoon	12
Bibliografie	13

Waarom een omgangsprotocol?

De Rank heeft een omgangsprotocol om inzichtelijk te maken hoe er met pesten en plagen om wordt gegaan binnen de school. Naast het feit dat helder moet zijn wat wij onder pesten en plagen verstaan, moeten wij ook helder in beeld hebben welke stappen er ondernomen moeten worden bij pestgedrag. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de rollen van pester, slachtoffer, ouders, leerkracht en directie helder in beeld zijn.

Wij kiezen bewust voor een omgangsprotocol in plaats van een pestprotocol omdat wij het belangrijk vinden dat kinderen weten hoe zij met elkaar om gaan. Wij zien graag het positieve en vinden een omgangsprotocol hier beter bij passen.

Wij streven naar omgangsregels waarin kinderen door middel van eigen regie en input afspraken hebben samengesteld. Dit zijn afspraken gemaakt met en door kinderen door middel van de leerlingenraad. Zo zijn de afspraken bekend en leven zij bij de kinderen. De afspraken zijn inzichtelijk in school en worden door iedere groep nageleefd.

Uitgangspunten van De Rank

In de schoolgids van De Rank staat de volgende visie omschreven:

“Op De Rank bieden wij uitdagend onderwijs dat aansluit bij de belevingswereld van het kind. De ontwikkeling van kinderen betekent voor ons ook: het geven van vertrouwen om zelf verantwoordelijkheid te nemen.

In ons pedagogisch veilige klimaat mag ieder kind er zijn. Hierbij is de betrokkenheid van zowel ouders als leerkrachten groot.

Wij zorgen er met elkaar voor dat De Rank bekend staat als een warme school die met eigentijds onderwijs kinderen de mogelijkheden biedt om de benodigde houding, kennis en vaardigheden te ontwikkelen om vol vertrouwen:

- *te kunnen participeren in de maatschappij en*
- *te kunnen instromen in het voortgezet onderwijs.*

In ons samenwerken zoeken wij elkaars kwaliteiten om ervan te leren. Als professioneel team hebben wij vertrouwen in elkaar, zijn wij open en respectvol in onze communicatie. Wij nemen en geven verantwoordelijkheid. Hieronder leest u daarvan de verdere uitwerking.”

Hierboven wordt gesproken over een pedagogisch veilig klimaat dat wij in iedere groep nastreven.

Wij streven naar een school waarbij ieder kind met plezier naar school gaat en zich veilig voelt in zijn/haar eigen groep. Ook vinden wij het belangrijk dat een leerling zich gehoord voelt en heeft de leerkracht oog voor iedere leerling.

Wat wordt er onder pesten verstaan?

Pesten

Volgens Stop Pesten Nu (2020) is pesten het gebruik maken van een machtspositie/kracht en hiermee anderen bang te maken, pijn te doen of te intimideren, om zo zichzelf beter te maken en te voelen. Degene die worden geïntimideerd zijn vaak personen die zichzelf niet goed kunnen verdedigen/verweren. Het kan zijn dat het slachtoffer niet sterk in zijn schoenen staat en hierdoor zichzelf niet durft te verweren. Maar het is ook mogelijk dat de machtspositie zo oneerlijk is dat het één tegen meerdere mensen zijn, als slachtoffer maakt dit jou ondergeschikt aan de hoeveelheid pesters.

Er bestaan veel verschillende soorten van pesten, een voorbeeld hiervan is uitlachen, mensen buitensluiten of cyberpesten. Er zal later meer worden verteld over de verschillende soorten van pesten.

Plagen

Wanneer een slachtoffer zegt dat men moet stoppen met pesten, kan het zijn dat de pester zegt dat dit slechts een beetje plagen is. Maar wat is dan nu het verschil tussen plagen en pesten?

Volgens Stop Pesten Nu (2020) is er bij plagen geen sprake van een oneerlijke machtspositie., ook zou dit grappig zijn voor beide partijen. Hier komt bij dat het over en weer kan gaan en dat het niet constant gericht is op een persoon. Belangrijk hierin is om wel opletten, het zou kunnen gebeuren dat het niet meer stopt. Het kan steeds meer gericht worden op een persoon, het grappige gedeelte van plagen kan verdwijnen. Wanneer dit het geval is dan veranderd plagen naar pesten.

Cyberpesten

Een vaak wat sluwere manier van pesten, die volgens Stop Pesten Nu (2020) nog niet heel lang bestaat, is het cyberpesten. Kort samengevat is dit het pesten van een persoon via het internet, de mobiel en de hierbij horende Social Media. Het gevaarlijke aan dit pesten is dat het vaak anoniem gebeurt, er kunnen bijvoorbeeld nepaccounts aangemaakt worden. Dit maakt dat de pester in een nog sterkere machtspositie staat, wat het slachtoffer in een nog moeilijker situatie brengt.

Zo kan er bij online pesten gebruik worden gemaakt van gericht pestgedrag, hierin worden directe berichten verstuurd naar het slachtoffer. Maar het kan ook publiekelijk pestgedrag zijn, waarin een open bericht wordt geplaatst over het slachtoffer die iedereen kan zien. Deze publiekelijke pesterijen zijn voor het slachtoffer vaak lastiger om tegen te werken. Iedereen kan het dus zien en lezen, maar ook is het verwijderen van deze berichten vaak erg lastig en blijft het op het internet rondzweven.

Rollen

Bij het pesten zijn meerdere partijen betrokken. Van der Meer (1992) stelt dat er vijf partijen betrokken zijn, namelijk de dader, het slachtoffer, de omstanders, de ouders en de leerkrachten. Goossens et al. (2012) deelt de eerste drie partijen verder in in zes verschillende pestrollen.

- De eerste rol is de dader, degene die het pesten start.

- De tweede rol is de meeloper, degene die meedoet met pesten.
- De derde rol is het slachtoffer, degene die gepest wordt.
- De vierde rol is de verdediger, degene die het pesten niet goedkeurt en probeert op te komen voor het slachtoffer.
- De laatste, vijfde rol, is de omstander of buitenstaander, die het pesten negeert en zich erbuiten houdt. Deze rol wordt vaak door de grootste groep op zich genomen.

Signalen van pesten

Signaleren van de gepeste/slachtoffer

- Verandert opvallend in zijn of haar gedrag. Denk hierbij aan stil, teruggetrokken of juist agressiviteit.
- Er kan sprake zijn van terugval. Denk hierbij aan bedplassen of duimen.
- Schoolresultaten die verslechteren.
- Staat vaak alleen, praat weinig met klasgenootjes. Heeft weinig tot geen vriendjes.
- Lichamelijke klachten. Denk hierbij aan buikpijn, hoofdpijn of misselijkheid.
- Verslechterende slaapritme of nachtmerries.
- Depressieve gedachtes of uitingen, ongelukkig lijken.
- Schiet snel in de stress of paniek. Dit kunnen ook paniekaanvallen zijn.
- Laat minder zelfvertrouwen zien of dingen niet alleen durven doen.
- Vermijdt plekken waar leeftijdsgenoten zijn. Denk hierbij aan speelplaatsen of andere plekken waar de groep zich vaak bevindt.
- Angsten krijgen/hebben. Niet alleen willen zijn, bang zijn voor school. Dit neemt voornamelijk plaats in de weekenden of aan het einde van vakanties.
- Vermijdt plekken onderweg of maakt erg lange omwegen om ergens heen te gaan.
- Verandering in eetpatroon.
- Zoekt veel 'veilige' plekken op. Denk hierbij aan binnen willen blijven met het buitenspelen, of bij de leerkrachten blijven.
- Heeft regelmatig kapotte spullen of verwondingen.

Signalen van de pester

- Selectief in het samenwerken, weigert om met sommige mensen samen te moeten werken.
- De dictator rol aannemen, of te wel de baas spelen. Het kan zijn dat hij of zij zich van de groep afzet.
- Let erg op zwakke plekken/kanten van anderen.
- Weinig inlevingsvermogen in anderen.
- Impulsieve en agressieve reacties.
- Het leiden van een dubbelleven. In de buurt van autoriteit is er niks aan de hand, maar zodra deze weg is dan komen de misdrijvingen naar voren.

Uit onderzoek van de (Rijksoverheid, 2013) is gebleken dat ouders vaak niet weten waar zij terecht kunnen wanneer er pestgedrag voordoet. Van belang is om het pestprotocol duidelijk te maken bij ouders, zodat deze misverstanden zich niet meer voor hoeven te doen. Ook kunnen zij dan alert reageren en handelen naar de situatie.

Omgangsregels

Samen één school

Dat betekent dat we overal dezelfde afspraken hebben. Iedere leerkracht kan jou een waarschuwing geven.

- Wij wandelen in de school
- Wij zijn aardig voor elkaar en hebben respect voor elkaar.
- We doen wat de leraar zegt
- Wij houden ons aan de geluidsthermometer

We hebben afspraken gemaakt over grensoverschrijdend gedrag. We hebben een onderscheid gemaakt in kleine incidenten en grote incidenten. Overige afspraken (ook deze gelden voor de hele school)

Kleine incidenten:

- Niet luisteren
- Na een waarschuwing toch doorgaan
- Respectloos gedrag
- Schelden
- Niet nakomen van afspraken
- Weglopen uit de klas zonder het te melden.

Consequenties:

- Twee waarschuwingen
- Bij de derde waarschuwing worden je ouders geïnformeerd over je gedrag.
- Bij de derde keer je ouders informeren, wordt er een gesprek gepland met juf Else, je leerkracht en je ouders. Jij zit er dan bij.

Grote incidenten:

- Iemand uitschelden
- Fysiek gedrag (iemand bewust pijn doen)
- Weglopen van school
- Vandalisme

Consequenties:

Je ouders worden direct geïnformeerd.

Bij nog een groot incident word je opgehaald en volgt er een gesprek met juf Else, je leerkracht en je ouders. Jij zit er dan niet bij.

Stappen bij pesten

Stappen bij pestgedrag

Slachtoffer

1. Naar de leerling luisteren en het probleem serieus nemen.
2. Met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen.
3. Samen met de leerling werken aan oplossingen.
4. Laat de leerling zich veilig voelen; leg uit wat u als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
5. Waar nodig zorgen dat de leerling deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
6. Zorgen voor vervolgesprekken

Pester

1. Bespreken wat pesten voor een ander betekent.
2. Helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen.
3. Helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
4. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
5. Zorgen voor vervolgesprekken.

Ouders

1. Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
2. Ouders op de hoogte houden van pestsituaties.
3. Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
4. In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
5. Indien nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Betrokkene

1. Praat met leerlingen over pesten en hun eigen rol daarbij.
2. Overleg met de leerlingen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
3. Werk samen met de leerlingen aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

Directie

1. De school zorgt dat de directie, de intern begeleiders en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
2. De school neemt stelling tegen het pesten.
3. De school brengt de huidige situatie rond het pestbeleid in kaart.
4. De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Scholing bij team De Rank

Jaarlijks worden de schoolafspraken tijdens een bijeenkomst kritisch bekeken en vastgesteld mochten er wijzigingen zijn. Het bureau "Wending in gedrag" is betrokken bij de nascholing van de teamleden, maar er zijn ook nascholingen op het gebied van groepsdynamiek. Zo houdt het team oog op een goede omgang met elkaar.

Preventie

Positief klimaat

Voor het handhaven van een veilig schoolklimaat maakt de Rank gebruik van de Vreedzame School. Deze methode/lesmappen worden al langere tijd gebruikt en zijn hierdoor over het algemeen al erg bekend.

In het kort omschrijven (Pauw & van Sonderen, 2006) de Vreedzame School als een (democratische) gemeenschap bevorderende methode voor binnen scholen. Zodat eenieder het gevoel en betrokkenheid en verantwoordelijkheid voelen. Zo streven zij naar een goede omgang tussen de leerlingen en een goede manier van oplossen van conflicten.

Vreedzame school

Deze methode is opgedeeld in de onderbouw, middenbouw en bovenbouw. Er worden in de mappen lessen aangeboden die op de leeftijd en ontwikkelingsfase van de kinderen. In de lessen wordt aandacht besteed aan het oplossen van conflicten op een verantwoorde manier, zonder fysiek of verbaal geweld. Zo wordt er niet alleen aandacht besteed aan lessen voor de leerlingen, maar ook voor trainingen voor het personeel, maar ook klassenbezoeken en coaching. Ook voor de ouders zijn er workshops mogelijk om te volgen.

De Vreedzame School heeft de volgende doelen opgesteld welke zij willen bereiken met het programma:

1. De school omzetten naar een democratische gemeenschap, waarbij er sprake is van betrokkenheid en verantwoordelijkheid.
2. De sociale competentie binnen de school vergroten, met leidende factor: de vaardigheden bij het oplossen van conflicten bij leerlingen, personeel en ouders.
3. Bevorderen en vergroten van verantwoordelijkheid van kinderen binnen het schoolklimaat en de klassen.
4. Bevorderen van de leer- en werkklimaat binnen de klassen door middel van minder ordeverstoringen en conflicten.
5. Verbeteren van groepsrelaties en groepsklimaat binnen de klassen, hierbij respect voor elkaar hebben en waardering voelen voor de verschillen binnen de klas.

Rots en Water

Rots en Water is een psychofysische training. Op de Rank worden lessen Rots en Water ingezet. Tijdens de lessen wordt steeds gestart vanuit een fysieke invalshoek waarmee mentale en sociale vaardigheden worden aangereikt en verworven. Actie wordt afgewisseld door momenten van zelfreflectie. De training geeft kinderen gereedschappen om voor zichzelf en voor anderen op te komen. De kinderen leren zich onafhankelijk op te stellen en eigen keuzes te maken (Rots). Daarnaast leren ze hoe ze met anderen samen werken, spelen en leven (Water).

De fundamentele van een Rots en Watertraining zijn:

- zelfvertrouwen
- zelfreflectie
- zelfbeheersing

De onderwerpen die in een Rots en Watertraining uitvoerig aan bod komen zijn:

- stevig staan, rustig ademen en concentreren
- het herkennen en aangeven van grenzen
- en bewuste keuze maken en daar aan vast houden (de Rotskwaliteit)
- je verplaatsen in de ander, vriendschap en verbondenheid (de Waterkwaliteit)
- jezelf zijn in contact met anderen
- voor anderen opkomen
- concentratie en focus

Een zeer belangrijk, fundamenteel thema is het voorkomen van pesten (preventieve werking) en indien aanwezig, het aanpakken van pestgedrag in de klas en school. Rots en Water is een bewezen effectieve antipest methodiek.

Omgangskoördinator en vertrouwenspersoon

De omgangskoördinator en de **interne vertrouwenspersoon** op de Rank is mevr. Else van Laar. De vertrouwenspersoon informeert, adviseert en begeleidt de klager tijdens de behandeling van de klacht, ook bij de klachtencommissie.

Externe vertrouwenspersoon

De *externe vertrouwenspersoon* onderzoekt of er door bemiddeling een oplossing kan worden gevonden en beoordeelt ook of de gebeurtenis wel een aanleiding vormt voor een klacht. Als de situatie daarnaar is, begeleidt de externe vertrouwenspersoon de klager in de verdere procedure. Deze externe vertrouwenspersoon, die vooral een taak heeft in de opvang en hulpverlening, begeleidt en ondersteunt ouders/verzorgers en leerlingen van de school bij de behandeling van klachten waarbij er sprake is van machtsmisbruik. Dit is onder andere het geval wanneer het gaat om seksuele intimidatie, pesten, discriminatie, agressie en geweld. De vertrouwenspersonen voor alle Kopwerkscholen zijn mevrouw I. Ursem en mevrouw E. Labree. Zij zijn werkzaam bij de GGD Hollands Noorden.

Zij kunnen schriftelijk dan wel telefonisch benaderd worden:

GGD Hollands Noorden

T.a.v. Externe Vertrouwenspersoon (Ellen Labree / Inez Ursem)

Postbus 9276

1800 GG Alkmaar

tel. 088-0100555.

Bij het gebruik van dit adres geldt binnen de GGD een speciaal protocol voor behandeling van post en archivering ter bescherming van de privacy van betrokkenen

Bibliografie

Stop Pesten Nu. (2020). *Stichting Stop Pesten Nu*. Geraadpleegd op 28 mei 2020, van <https://www.stoppestennu.nl>

Rijksoverheid. (2013). *Plan van aanpak tegen pesten*. Geraadpleegd van <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi89oG55PbpAhVS4qQKHbDoBs8QFjAFegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.rijksoverheid.nl%2Fbinaries%2Frijksoverheid%2Fdocumenten%2Frapporten%2F2013%2F03%2F25%2Fplan-van-aanpak-tegen-pestent%2Fplan-van-aanpak-tegen-pestent.pdf&usq=AOvVaw2517Bf0WKWQEXEnO5SeRMF>

Pauw, L., & van Sonderen, J. (2006). *De Vreedzame School* (2de druk). Utrecht, Nederland: Eudeniëk in onderwijs.

Stichting School en Veiligheid. (2019, 17 juli). *Het anti-pestprotocol*. Geraadpleegd van <https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/het-anti-pestprotocol/>

<https://www.stoppestennu.nl/rollen-en-profielen-bij-pestent-4-soortent-pestent-pestent#:~:text=De%20eerste%20rol%20is%20de,slachtoffer%2C%20degene%20die%20gepest%20wordt.>